

„Problémový klient“

Práce se seniorem závislým na
alkoholu

Domov se zvláštním režimem

Přednášející

- **Štěpán Hašek Dis..**, vedoucí sociální pracovník odd. B, v r. 2005 vystudoval VOŠ sociálně právní, v r. 2005 Řízení kvality sociálních služeb na Lib. kraji - Technická univerzita Liberec, nyní studium Adiktologie, 1. lék. fakulta UK, zabývá se prací s klienty v Domově důchodců Sloup v Čechách od r. 2000
- **Bc. Jakub Horák**, sociální pracovník, na oddělení s psychotiky a alkoholiky pracoval 4 roky, v DD je od r. 2002, bakalářská práce na téma „Tvorba a realizace aktivizačního programu pro seniory závislé na alkoholu“

Časové rozvržení

- 9:00 – 10:00 – 1. blok
- 10:15 – 11:15 – 2. blok
- 11:45 – 14:00 – 3. blok

prohlídka oddělení, vstup klienta, pohled z druhé strany

Závislý senior – problémový klient

- Existuje řada definic závislosti
- Člověk je závislý tehdy, pokud mu užívání alkoholu zaviňuje trvajícím problémem v některé z oblastí života
- Člověk je závislý tehdy, pokud mu pití alkoholu působí vědomě či nevědomě hmotné nebo psychické škody

O závislosti

- Pohled psychologický, psychiatrický, sociální, ekonomický apod – rozbor důležitý pro hlubší pochopení osobnosti závislého
- Alkoholismu ve stáří jako specifické oblasti se nevěnuje prakticky žádná literatura

Stádia závislostí atd.

- 1) Počáteční – konzumace potřebná k podnapilosti
- 2) Varovné – podnapilost, opilost zřídka, piják pití zvládá
- 3) Rozhodné – ztráta kontroly
- 4) Konečné – snížení odolnosti, ranní doušky, bezvýchodnost situace
- existuje řada typů závislostí – delta, gama, epsilon, alfa, beta
- Typy léčby: ústavní, ambulantní, denní stacionáře, auto-terapie

Následky závislosti na alkoholu

- Dočasné i trvalé poškození CNS
- Narušení intelektuálních schopností
- Poruchy vnímání, paměti, duševní unavenost, citová nestálost (labilita), oslabení vůle, povrchnost jednání, ztráta společenského taktu, otupělost, nespavost, slabost, celková dráždivost, zanedbávání zevnějšku
- Alkohol způsobuje řadu psychóz
- Řada somatických onemocnění – vředové nemoci, jaterní cirhózy, zbytnělé srdce, kornatění cév (skleróza)

Alkohol ve stáří

- „Při léčení starších a starých alkoholiků si zpravidla neklademe za cíl dosažení úplné abstinence. Na rozdíl od mladších starší alkoholici mnohdy dovedou pití omezit na únosnou míru, i když nepřestanou úplně – toto závisí na úspěchu naší snahy přimět nemocného k aktivnímu životu.“ K. Nešpor
- „Léta se setkáváme spíše s diskusemi než s činy, co dělat pro staré lidi, kteří i v důchodu a při pobytu v domovech důchodců mají problémy s alkoholem.“ J. Skála

ÚKOL

- V čem může být senior alkoholik okolí nepříjemný nebo nebezpečný?
- Čeho byste se obávali při práci s takovým člověkem?
- Na co byste si dávali pozor?

Zákon 108/2006 sb. §50

Domovy se zvláštním režimem

- (1) V domovech se zvláštním režimem se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo **závislosti na návykových látkách**, a osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Režim v těchto zařízeních při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob.
- (2) Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) poskytnutí ubytování,
 - b) poskytnutí stravy,
 - c) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
 - d) pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
 - e) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
 - f) sociálně terapeutické činnosti,
 - g) aktivizační činnosti,
 - h) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Vyhláška č. 505/2006 Sb.

§ 16 - Domovy se zvláštním režimem-I

- (1) Základní činnosti při poskytování sociálních služeb v domovech se zvláštním režimem
- se zajišťují v rozsahu těchto úkonů:
- a) poskytnutí ubytování:
 - 1. ubytování,
 - 2. úklid, praní a drobné opravy ložního a osobního prádla a ošacení, žehlení,
- b) poskytnutí stravy:
 - zajištění celodenní stravy odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního
 - stravování , minimálně v rozsahu 3 hlavních jídel,
- c) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu:
 - 1. pomoc při úkonech osobní hygieny,
 - 2. pomoc při základní péči o vlasy a nehty,

Vyhláška č. 505/2006 Sb.

§ 16 - Domovy se zvláštním režimem-II

- 3. pomoc při použití WC,
- d) pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu:
 - 1. pomoc při oblékání a svlékání včetně speciálních pomůcek,
 - 2. pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík,
 - 3. pomoc při vstávání z lůžka, uléhání, změna poloh,
 - 4. pomoc při podávání jídla a pití,
 - 5. pomoc při prostorové orientaci, samostatném pohybu ve vnitřním i vnějším prostoru,
- e) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:
 - 1. podpora a pomoc při využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů,
 - 2. pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších
- aktivitách podporujících sociální začleňování osob,
- f) sociálně terapeutické činnosti:
 - socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a
 - sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob,

Vyhláška č. 505/2006 Sb.

§ 16-Domovy se zvláštním režimem-III

- g) aktivizační činnosti:
 - 1. pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím,
 - 2. nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností,
- h) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:
 - pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů.
- (2) Maximální výše úhrady za poskytování sociálních služeb v domovech se zvláštním režimem činí
 - a) 160 Kč denně celkem za úkony uvedené v odstavci 1 písm. a), včetně provozních nákladů souvisejících s poskytnutím ubytování,
 - b) za úkon uvedený v odstavci 1 písm. b)
 - 1. 140 Kč denně za celodenní stravu,
 - 2. 70 Kč za oběd, včetně provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy.

Zřizovatel

- **zřizovatel** – KÚLk – inspekce soc. služeb v roce 2005 – audit + výstup
- - potřeba nového přístupu – poptávka po tomto druhu služby – analýza poptávky – krátký dotazník – rozeslaný do soc. služeb, úřadů apod.
- krajská metodika, podpora ve stanovení cílové skupiny, setkávání za účasti vedoucí odboru soc. věcí + hlavního metodika – otázka – zda pokračovat ve službě, nebo organizaci uzavřít.
- Změna v přístupu ke klientům, změna zřizovací listiny

Změny – stavba pracovního týmu

- Potřeba změny směřování oddělení „B“
- Stavba týmu – odchod dvou PSP
- Nový pohled na službu – konec komplexní péče, motivace k co nejmenší závislosti na službě, oživení starých zájmů a dovedností
- Supervize – porozumění závislým (zdůraznění dětské podstaty), modelové situace, team-building
- Kazuistiky – znalost životů klientů (omezení – zákaz nahlížení do zdravotnické dokumentace)
- Budování nového jména oddělení – uvnitř, v rámci DD, mimo DD
- Výměna člena personálu z osobních důvodů

Specifikum smlouvy o poskytování sociální služby a možnosti jejího nastavení

- přesná definice cílové skupiny, kontraindikace pro přijetí do klasického DD, součástí smlouvy – domácí řád – **Pravidla bydlení pevně stanovené mantinely**
- **„Rozsah a forma pomoci a podpory poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb musí zachovávat lidskou důstojnost osob. Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a zabraňovat jejich sociálnímu vyloučení“.**
- výhoda pro nově otevřené zařízení, problematika aplikace na stávající klientelu – konzultace s klienty

Aktivizace

- Cíl – zvýšit kvalitu života klientů (vztahy, sebepojetí, životní prostředí, finanční situace atd. atd.)
- Motivace – motivovat klienty byl a je jedním z nejtěžších úkolů
- Důležité pojmy – pohyb, hra, hudba, fyzická námaha (ne oběť, ale investice), režim dne (nejen co, ale od kdy do kdy), přítomnost zvířat

Tvorba aktivizačního programu

- Dotazníky – klientům + personálu (návratnost 14 z 19)
- Informace z rozhovorů s klienty
- Vyzkoušeno – něco zachováno – něco zrušeno
- Rozšiřování nabídky

Aktivity

- Pracovní aktivity – na oddělení, pro domov, pro obec, pro externí organizace, rukodělné práce na zámecké dílně, pomoc klientům na jiných odděleních
- Zahradničení
- Sebe-vzdělávání (pc, četba, návštěvy divadel – N. Bor, Národní atd)
- Literární činnost, hudební činnost
- Stolní hry
- Olympiády v jiných od a sport vůbec (kanoe, turistika, střelba, šipky atd.)
- Výlety – extraliga, pobyty v horách, pizzerie, hrady, muzea atd.
- Sledování tv, poslech rádia
- Kronika
- Péče o zvířata (papoušek, pes, kočky)
- Ostatní – maškarní plesy, taneční zábavy, letní slavnosti apod.

Výsledky programu – očima klientů

- změna atmosféry
- zvýšený kontakt se spolubydlícími a personálem
- zvýšený zájem o klienta jako o člověka
- konec anonymity
- větší zábava, aktivnější prožití dne
- klientům vadilo, že někteří spolubydlící neudržují pořádek

- program nemůže ovlivnit vztah s rodinou a zdravotní problémy
- Někteří klienti se vyjádřili, že si nevšimli změn
- Někteří se vyjádřili tak, že se zabaví sami a nepotřebují aktivizovat

Výsledky programu – očima personálu

- Zlepšení fyzického i psychického stavu klientů
 - Větší zájem klientů navzájem
 - Obnova dovedností a zájmů některých
 - Schopnost vyslovit názor a přání
 - Snížení abúzu alkoholu
 - Zájem o zahájení léčby jednoho klienta
 - Odchod klienta do samostatného života
 - Zlepšení jména oddělení uvnitř i mimo dd
-
- Proti řádu se na oddělení objevoval alkohol
 - Zájem o protialkoholní léčbu malý
 - Někteří činnosti ignorovali
 - Ně kterým se nepodařilo najít vhodnou činnost
 - Výsledky kolísavé – klienty bylo potřeba stále motivovat

Kazuistiky + hospodaření s penězi

- Ukázka kazuistiky
- Hospodaření s penězi klientů jako součást služby – výhody

Skupinové bydlení

- odpovědnost za své jednání – skupina reflektuje chování jedince – kladně i záporně.
- Výhoda pro klienty – „vyčistí se vzduch“ při prohřešku, při úspěchu klient stoupne v očích ostatních – všichni jsou informováni stejně – informace se nešíří tichou poštou.
- - klienti skupinu využívají pro své uvolnění a sdělení svých názorů. (sdělení, trest, pochvala atd.)

Financování služby

- Zdroje financování – klient, zřizovatel, příspěvky na péči, rodina, sponzoři
- klienti solventní – insolventní, jaká kvalita služby?
- Do jaké míry poskytovat fakultativní činnosti – nadstandard?
- Nebo pouze holé služby dle zákona?
Jednolůžkové nebo více lůžkové pokoje?

Dokumentace a její využití

- žádost, smlouva, individuální plány, denní hlášení - plán aktivit, zdravotní dokumentace, ošetřovatelská dokumentace, hlášení mimořádných událostí, zápisy ze setkání skupiny – týmu, podmíněčné vyloučení, rozvázání smlouvy

Představení oddělení, diskuse, vstup klienta